

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Řešení přestupků na úrovni obce s rozšířenou působností

Offences Resolution Within Responsibility of Local Governments

Student: Marián Polka

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga

Ostrava 2009

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracoval samostatně“.

V Ostravě 5. května 2009

.....
Marian Polka

1 ÚVOD	1
2 VEŘEJNÁ SPRÁVA A SPRÁVNÍ PRÁVO	2
2.1. Prameny správního práva	3
2.2 Normy správního práva a jejich působnost	4
2.3 Zásady správního řízení a jejich význam	5
2.4 Státní správa	10
2.5 Územní samospráva	11
2.6. Postavení obce v samostatné působnosti	12
2.7. Postavení obce v přenesené působnosti	13
2.8. Správní delikt	14
2.9 Přestupek	15
2.9.1 Materiální a formální znaky	16
2.9.2 Obecné znaky přestupku	16
2.9.3 Sankce za přestupek a ochranná opatření	17
2.9.4 Příslušnost k řízení o přestupcích	20
2.9.5 Subjekt přestupků	21
2.9.6 Okolnosti vylučující protiprávnost	21
2.9.7 Zánik odpovědnosti za přestupek	22
2.9.8 Shrnutí	22
3 MĚSTO ORLOVÁ	23
3.1 Správní uspořádání	24
3.2 Obyvatelé a vzdělanostní struktura	25
3.3 Zaměstnanost a životní úroveň	26
3.4 Orgány města	26
3.5 Rada města	27
3.6 Tajemník	28
3.7 Struktura městského úřadu Orlová	28
4 PROJEDNÁVÁNÍ PŘESTUPKŮ V PODMÍNKÁCH MĚSTA ORLOVÁ	29
4.1 Přestupky proti veřejnému pořádku	34
4.2 Přestupky proti občanskému soužití	35
4.3 Přestupky proti majetku	36
5 ANALÝZA VYBRANÝCH TYPŮ PŘESTUPKŮ	38
5.1 Celková kriminalita	38
5.2 Kriminalita v oblasti přestupků proti veřejnému pořádku	39
5.3 Kriminalita v oblasti přestupků proti občanskému soužití	40
5.4 Kriminalita v oblasti přestupků proti majetku	42
5.5 Zhodnocení	43
6 ZÁVĚR	44

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

SEZNAM ZKRATEK

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKU BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

SEZNAM PŘÍLOH

1 ÚVOD

Přestupkové právo je relativně složitý a rozsáhlý úsek našeho právního řádu, v němž dochází v posledních letech k častým změnám. Je důležitým nástrojem právní ochrany pořádku ve státní správě a územní samosprávě, veřejného pořádku, občanského soužití a majetku. Legitimní, objektivní, kvalifikované, hospodárné potažmo účinné řešení přestupků patří ke stěžejním zásadám legislativní úpravy v této oblasti.

Naléhavost problematiky přestupků ve společnosti je dána nejen kvalitou platné legislativy, ale rovněž ekonomickými a sociálními dopady, které nežádoucí (zaviněné) jednání lidí způsobuje.

Bakalářská práce je zaměřena na aktuální otázky v oblasti přestupků řešených v působnosti obecních úřadů. Zabývá se problematikou správního řízení v oblasti přestupků řešených v podmínkách obcí s rozšířenou působností.

Hlavním cílem bakalářské práce je identifikace a charakteristika přestupků řešených v podmínkách Městského úřadu Orlová za období let 2004-2008 . Následným cílem práce je analýza vybraných přestupků ve správním obvodu Městského úřadu Orlová.

Bakalářská práce vychází z hypotézy, že počet řešených přestupků v podmínkách Městského úřadu Orlová v letech 2004 – 2008 vykazuje rostoucí trend.

K dosažení cílů bakalářské práce je autorem využita metoda analýzy periodických výkazů řešených přestupků Městským úřadem Orlová za období 2004 –2008.

Z širšího pohledu se bakalářská práce obsahově člení na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části, která začíná druhou kapitolou je stěžejním tématem charakteristika pojmů a souvislostí vztahující se k veřejné správě, správnímu právu a jeho subsystému, představovaném trestním správním právem včetně základních termínů jako je přestupek, správní delikt a sankce. K teoretické základně bakalářské práce patří rovněž třetí kapitola, která je věnována popisu města Orlová a jeho správního orgánu v oblasti řešení přestupků.

Praktická část bakalářské práce je součástí čtvrté a páté kapitoly, jejíž řešení vychází z analýzy přestupků řešených v podmínkách Městského úřadu Orlová za období 2004 – 2008.

2 VEŘEJNÁ SPRÁVA A SPRÁVNÍ PRÁVO

Tato kapitola se bude zabývat teoretickými otázkami veřejné správy jako stěžejního subjektu veřejného práva, jehož nedílnou součástí je rovněž správní právo, jehož normy upravují společenské vztahy vznikající při výkonu veřejné správy.

Pojem veřejná správa je obsahově širokým termínem, jehož vymezení současná odborná literatura včetně legislativy nenabízí. Lze ji definovat z teoretického pohledu dle Hendrycha¹ jako určitý druh činnosti (t.j. spravování), nebo organizační jednotku – instituci (útvary, úřady), která veřejnou správu vykonává. V **materiálním pojetí** je veřejná správa činností státních, nebo jiných orgánů veřejné moci nebo subjektů, kterým byl výkon veřejné moci propůjčen za účelem plnění určitých úkolů označovaných jako úkoly veřejné. Můžeme ji vymezit pozitivně- což je spojováno s úkoly, které má veřejná správa zabezpečovat. Základní problém pozitivního vymezení veřejné správy spočívá v tom, že objem a formy správní činnosti se mění v závislosti na úkolech, které veřejné správě přisuzují nejen v různých typech států ale i v historickém kontextu. Mezi typické znaky pozitivního vymezení veřejné správy patří to, že při výkonu veřejné správy jsou příslušné orgány více vázány právními předpisy než organizace, které takovou činnost nevykonávají, nebo že z výkonu veřejné správy jsou příslušné orgány odpovědné přímo či nepřímo zastupitelským sborům. Negativní vymezení je založeno na abstrakci a vyjadřuje se takto: veřejná správa je souhrnem činností, které nelze kvalifikovat ani jako zákonodárné a ani jako soudní.

Ve **formálním pojetí** správy se klade důraz na nikoli činnost, ale na organizace, kterým je svěřena působnost řešit určité veřejné úkoly, pokud nejsou svěřeny zastupitelským sborům nebo soudům. Správa ve formálním pojetí je v zásadě soustavou jednotlivých správních úřadů nebo orgánů jako vykonavatelů veřejné správy ve smyslu materiálním t.j. jako určité činnosti.

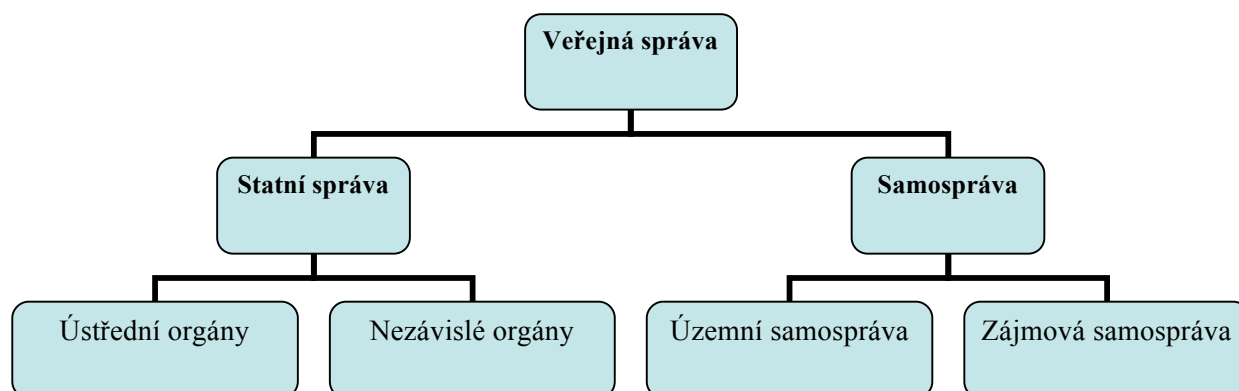
¹ Hendrych, Dušan. Správní věda - Teorie veřejné správy. 2. dop.vyd.. Praha Linde 2007.424 s. ISBN 978-80-3713-069-1.

K základním pramenům studia teorie veřejné správy patří sociologie, politologie, psychologie, ekonomie, historie, geografie a právo. Uvedený výčet vědních oborů není jednak vyčerpávající a rovněž předznamenává mezioborový charakter veřejné správy, na který také upozorňuje Kovář (2007 s. 111) „*Interdisciplinární podstata VS je zřejmě nezpochybnitelná. Jde pouze o to, jestli ji budeme respektovat a studium, hodnocení a návazně pak i zdokonalování VS povedeme v dialogu různých vědních přístupů, nebo zda se budeme snažit tuto problematiku vtěsnat na půdorys jedné jediné vědní disciplíny byť programové koncipované jako aplikované.*“

Veřejná správa zahrnuje :

- státní správu
- samosprávu, kterou dále členíme na :
- územní samosprávu, v jejím rámci jde o zastupování zájmů občanů žijících v určitém územněsprávním celku
- zájmovou samosprávu

Obr.č. 1.1: Systém veřejné správy v ČR

Zdroj: Vlastní úprava

2.1 Prameny správního práva

Prameny správního práva představující základy každého konkrétního odvětví práva se liší podle právní kultury země původu. V některých zemích převládají jako prameny práva

psané normy, jinde naopak právní zvyklosti či precedensy. Ve středoevropských zemích lze definovat prameny správního práva jako obecně závazná nebo společensky respektovaná pravidla chování, které lze rozdělit na :

- **formální prameny** správního práva, které představují právní normy a ostatní právní akty práva psaného;
- **materiální prameny** správního práva, představované právními zvyklostmi, událostmi a právní kulturou.

Materiální prameny správního práva v obecné rovině představují východiska formálních pramenů, avšak samy o sobě nejsou samostatným pramenem práva, ačkoli formální prameny vycházejí z materiálních pramenů, neboť v našich zemích představuje právní normu právo psané, nikoli zvykové či obyčejové, které vychází z materiálních pramenů.

Prameny správního práva dělíme dle hierarchického uspořádání předpisů právní síly.

Obr. č. 1. 2: Hierarchie právních předpisů dle právní síly

Zdroj: Vlastní úprava

2.2 Normy správního práva a jejich působnost

Působnost správního práva můžeme rozlišovat dle **místní působnosti**, která řeší otázku teritoria působnosti, kterou může být celé území státu, nebo pouze územní obvod obce či

kraje. **Věcná působnost** je dána okruhem správně právních vztahů, na které se příslušné obecně závazné pravidlo vztahuje. **Osobní působnost** nám vymezuje subjekty, pro které je norma správního práva závazná, což mohou být všichni občané České republiky, nebo pouze na určitou zájmovou skupinu občanů. Dále se správní právo řídí **časovou působností**, která řeší počátek účinnosti právní normy správního práva, konec její účinnosti, nebo nám určuje období, v němž je norma účinná. základní podmínkou účinnosti je její platnost.²

Z normativního hlediska je správní právo členěno na správní právo:

- organizační, které upravuje činnost veřejné správy;
- správní právo hmotné nese v sobě všechny normy, které upravují jednotlivé společenské situace, které jsou regulovány správním právem;
- trestní, které upravuje fyzických či právnických osob;
- procesní, které reguluje aplikační postup správních orgánů, tzn. procesní postup jejich chování.

Další část práce vzhledem k významu je věnována správnímu právu trestnímu, ve kterém je charakterizována správně právní odpovědnost v oblasti správního práva trestního.

Samotné správní právo trestní je subodvětvím systému správního práva, které obsahuje právní úpravu základů a následků správně právní odpovědnosti. Jinými slovy se to dá vyjádřit jako odpovědnost za správní delikty. Hlavním cílem je upravit chování a postavení subjektů v právních vztazích, které vznikají, nebo zanikají v důsledku porušení některé z norem správního práva. Správní právo trestní nelze zobecnit pouze na zákon o přestupcích i když ten tvoří hlavní část správně právního trestání, jímž se zabývají obce.

2.3 Zásady správního řízení a jejich význam

Zásady správního řízení jsou základní legislativní postuláty, na kterých je vybudováno správní řízení. Právní úprava správního řízení vychází z některých základních zásad, které jsou obsaženy v úvodních ustanoveních správního řádu, některé zásady správního řízení (stejně jako ostatních činností veřejné správy) vycházejí již přímo z ústavní úpravy postavení veřejné správy a jejich vztahů k občanům.

² Ondruš, Radek, Správní řád 1. vydání : Praha právnické a ekonomické nakladatelství r.2006 425 s.

Zásady vyjadřují hlavní, podstatné rysy řízení. Každá ze zásad vyjadřuje určitou požadovanou vlastnost řízení. Jednotlivé zásady nestojí izolovaně, vnitřně spolu souvisí, vzájemně se prolínají a doplňují. Zásady správního řízení vystupují často v protikladných dvojicích odpovídajících rozdílnému přístupu k průběhu řízení. Základními zásadami je ovládan celý průběh správního řízení. Plní funkci interpretačního pravidla k jednotlivým ustanovením správního řádu, event. zvláštních zákonů upravujících speciální druhy správního řízení. Účelem a cílem nastavení základních zásad činnosti správních orgánů, s jejich široce založenou působností, resp. vlivem na výkon veřejné správy, je vytvoření a garance předpokladů a podmínek pro řádný výkon veřejné správy³

Ve formulaci zásad správního řízení by se měla projevit na jedné straně skutečnost, že správní řízení provádějí subjekty veřejné správy jako nositelé veřejného zájmu, jejichž zájmem je spolehlivé a rychlé zjištění podkladů pro vydání správního aktu, a na druhé straně by se měl v zásadách správního řízení projevit požadavek na co nejnížší možnou míru zásahu do právního postavení účastníků řízení.

Nejvýznamnější zásady správního řízení jsou zakotveny v ustanoveních § 2 až 8 a § 177 odst. 1 správního řádu. Tím je založena jejich právní závaznost. Jejich nerespektování nebo opomenutí v průběhu správního řízení, zejména při vydávání správního rozhodnutí znamená rozpor se zákonem, s důsledky, které zákony předvídají.

Zásada zákonnosti (legality) - na základě ustanovení § 2 odst. 1 správního řádu je správní orgán povinen postupovat v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. V tomto ustanovení je upravena nejdůležitější zásada správního řízení, a to zásada zákonnosti (legality). Tato zásada vychází z čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

Zásada správního uvážení - správní uvážení, v literatuře a judikatuře někdy označováno jako diskreční pravomoc, je institut, který dává správním orgánům volný prostor

³ Skulová Soňa, Průcha Petr., Havlan Pet. „Správní právo procesní. 1 vydání Praha Eurelex Bohemia 2005..395.s ISBN 80-8681-09-0

k rozhodování v hranicích, které zákon stanoví. Tento prostor bývá vyjádřen např. alternativními možnostmi rozhodnutí s tím, že je na úvaze správního orgánu, jak s těmito možnostmi naloží, nebo určitou formulací (slovním obratem „může“ apod.)

Zásada ochrany dobré víry a zásada proporcionality - v ustanovení § 2 odst. 3 správního řádu je vyjádřena zásada ochrany dobré víry a zásada proporcionality. Dle tohoto ustanovení správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká, a může zasahovat do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu.

Zásada předvídatelnosti správního rozhodování - dle § 2 odst. 4 správního řádu dbá správní orgán, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

Zásada materiální pravdy - dle ustanovení § 3 správního řádu, nevyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky uvedenými v § 2.

Zásada součinnosti - v ustanovení § 4 správního řádu jsou stanoveny zásady vztahu správního orgánu k dotčené osobě. V odst. 1 tohoto ustanovení je veřejná správa definována jako služba veřejnosti⁴ Tato neprávnícká definice v podobě politické proklamace definuje veřejnou správu, aniž by dále definovala zásady této služby. Zákonodárce se tímto ustanovením pokusil do zákona vtělit zásady norem slušného chování, etických či jiných zásad, aniž by výslovně definoval, co se rozumí pojmem „zdvořile“. Pracovník správního úřadu je povinen vycházet účastníkům řízení a dotčeným osobám vstříc, tedy zejména je poučovat o jejich procesních právech.

⁴Průcha P., Základy správního práva a veřejné správy. 2. vyd. Brno, Masarykova univerzita 259 s., ISBN 80-210-0886-5.

Zásada preference smírného řešení - pokud to povaha projednávané věci umožňuje, pokusí se správní orgán o smírné odstranění rozporů, které brání řádnému projednání a rozhodnutí v dané věci (§ 5 správního řádu).

Zásada rychlosti a hospodárnosti řízení - správní orgán je na základě § 6 odst. 1 správního řádu povinen vyřizovat věci bez zbytečných průtahů. Za zbytečné průtahy se považuje doba, kdy v řízení nebyl učiněn úkon, přestože být učiněn měl. Toto ustanovení poskytuje základní ochranu před nečinností správního orgánu a zajišťuje dodržení zásady procesní ekonomie v řízení.

Zásada rovnosti - zásada rovnosti účastníků znamená ve správním řízení jejich rovnost v procesních právech a povinnostech. Správní řád upravuje zásadu rovnosti v § 7, které reflektuje ústavně zakotvenou rovnost všech osob a zákaz diskriminace.

Zásada spolupráce správních úřadů a dobré víry - ustanovení § 8 správního řádu obsahuje zakotvení zásady spolupráce mezi jednotlivými správními úřady. Veřejná správa jako celek může v konkrétním případě působit vůči dotčeným osobám prostřednictvím různých správních orgánů, měla by zároveň vystupovat jednotně jako reprezentant určitého obecného veřejného zájmu.

Zásada nezaujatosti (nestrannosti) - jedním z předpokladů právního státu je rovnost všech občanů před zákonem. Klasickým předpokladem rovnosti občanů před zákonem v právních procesech je, že osoby které provádějí řízení na straně správních orgánů, a účastníci řízení mají vůči sobě nestranné, nezaujaté postavení. Osoby zúčastněné na řízení by měly zachovávat shodný postup ve všech typově shodných případech. Projevem zásady nezaujatosti (nestrannosti) rozhodování ve správním řízení jsou pravidla o vylučování pracovníků nebo členů správního orgánu.

Zásada dispoziční a zásada oficiality - tato zásada se týká způsobu zahájení a provádění řízení, a určuje, kdo je oprávněn nakládat s předmětem řízení – zda účastník, či správní orgán.

Zásada vyšetřovací a zásada projednací - jak vyplývá ze zásady materiální pravdy, hlavní odpovědnost za shromažďování důkazů a jiných podkladů pro vydání rozhodnutí nese

správní orgán. Ten je povinen zjistit skutečný stav věci ve veřejném zájmu z úřední moci, úřad určuje způsob a rozsah zjišťování. Při uplatnění vyšetřovací (vyhledávací, inkviziční) zásady není žádný z účastníků procesně odpovědný za to, bude-li nebo nebude-li zjištěn určitý poznatek o skutečnosti. Naopak podle zásady projednací je účastník řízení povinen pomáhat orgánu při zjišťování poznatků o rozhodné skutečnosti. V případě, že se tyto poznatky nepodaří zjistit, nese z toho důsledky ten účastník řízení, který má důkazní povinnost.⁵

Zásada volného hodnocení důkazů - dle ustanovení § 50 odst. 4 správního řádu hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.

Zásada aktivní účasti účastníků řízení a zásada přiměřenosti - tato zásada je vyjádřena a garantována v úpravě některých práv účastníka řízení. Jde o právo být účasten svolanému ústnímu jednání (§ 49 správního řádu), nahlížet do spisu (§ 38 správního řádu), právo navrhnout důkazy (§ 36 správního řádu), vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí (§ 36 správního řádu) apod.

Zásada písemnosti - charakterizuje správní řízení jako řízení vedené zejména na základě písemných podkladů. Dle ustanovení § 15 odst. 1 správního řádu se jednotlivé úkony v řízení činí písemně, pokud zákon nestanoví jinak, nebo pokud to nevylučuje povaha věci.

Zásada neveřejnosti - obecně lze konstatovat, že pro správní řízení platí zásada neveřejnosti. Ústní jednání je dle § 49 odst. 2 správního řádu neveřejné, pokud zákon nestanoví, nebo správní orgán neurčí, že jednání nebo jeho část jsou veřejné. Správní orgán je však při rozhodování o umožnění účasti veřejnosti na ústním jednání výrazně omezen právem účastníků řízení nejen na ochranu jejich osobních údajů a dalších osobnostních práv, ale i práv jako takových. Vedle osobnostních a jiných práv účastníků řízení je správní úřad povinen chránit utajované skutečnosti a další skutečnosti, k nimž se váže zákonem stanovená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti a dále i mravnost.

⁵ Průcha Petr., Základy správního práva a veřejné správy obecná část. 2. vyd. Brno, Masarykova univerzita 259 s., ISBN 80-210-0886-5.

Zásada mlčenlivosti

Zásada mlčenlivosti je obecnou zásadou veřejného práva, platnou pro státní orgány rozhodující o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech fyzických a právnických osob nebo tyto skutečnosti osvědčující. Oprávněné úřední osoby jsou povinny zachovávat dle § 15 odst. 3 správního řádu mlčenlivost o skutečnostech, kterých se dozvěděly v souvislosti s řízením a které v zájmu zajištění řádného výkonu veřejné správy nebo v zájmu jiných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny.⁵

Zásada jednotnosti a koncentrace řízení - vymezuje správní řízení jako jeden procesní celek, v jehož rámci může účastník řízení uplatňovat své návrhy, připomínky, vyjádření nebo doplnění, a také správní orgán v jeho rámci shromažďuje podklady pro rozhodnutí a činí potřebné úkony.

Zásada dvouinstančnosti (dvoustupňového řízení) a zásada „zákazu reformace in peius“ - vyjadřuje obecné oprávnění účastníka správního řízení, nestanoví-li zákon jinak, napadnout každé rozhodnutí orgánu prvního stupně řádným opravným prostředkem, o kterém rozhoduje zpravidla jiný (vyšší) správní orgán. Tato zásada je dále doplněna úpravou přezkoumání správních rozhodnutí ve správním soudnictví.

2. 4 Státní správa

Státní správu lze charakterizovat jako druh činnosti státu realizovaný především státními orgány a orgány, na které stát výkon státní správy přenesl. Na jednotlivých úsecích výkonu státní správy působí tzv. ústřední orgány státní správy, a to jednak ministerstva, v jejichž čele stojí člen vlády, a další ústřední orgány státní správy. Nejnižším stupněm státní správy je obec. Ve státní správě platí vztahy podřízenosti a nadřízenosti - hierarchické uspořádání.

Specifické postavení ve státní správě má *ústřední vláda*, která je autoritou a vykonává politickou moc a kterou občané státu delegují výkonné moci. Vedle politického vedení veřejné správy a organizování její činnosti utváří i zahraniční politiku státu. Vláda je přímým vykonavatelem veřejné správy, která řídí podřízené subjekty veřejné správy, vydává nařízení

⁵ Průcha Petr, Skulová Soňa, Základy správního práva a veřejné správy . 2. vyd. Brno Masarykova univerzita 1993. 324 s. ISBN 80-210-0866-5.

vlády a taktéž podává návrhy zákonů do Parlamentu. Mezi ostatní přímé vykonavatele veřejné správy na ústřední úrovni patří :

- ministerstva, mají rozsáhlejší působnost, která se někdy dotýká více odvětví veřejné správy;
- ostatní ústřední orgány - jejich činnost v rámci veřejné správy je úzce specializována např. Český úřad zeměměřičský a katastrální, Správa hmotných rezerv.

V další části této práce bude blíže specifikována ta část veřejné správy, která je představována územní samosprávou .⁶

2.5 Územní samospráva

Je to správa věcí veřejných na místní úrovni. Základní principy územní samosprávy stanoví Ústava ČR. Územní samosprávu v ČR vykonávají obce, kraje a hlavní město Praha, která je současně obcí i krajem. Územní samospráva je veřejnou správou uskutečňovanou jinými subjekty (obcemi a kraji), než je stát.⁷

Stát tím předává část veřejné správy nestátnímu subjektu, což je projevem demokratizace ve společnosti. Posilování územní samosprávy je v České republice po roce 1990 součástí procesu prohlubování demokracie. Samospráva umožňuje nejsnáze realizovat práva občanů podílet se na řízení a spravování veřejných záležitostí jako jednoho z nejdůležitějších demokratických principů. Jde o proces decentralizace veřejné správy na územní samosprávu zejména na obce, což umožňuje státu, aby přenesl kontrolu nad hospodárným a účelným zabezpečováním úkolů ve veřejné správě na jednotlivé stupně územní samosprávy.⁸

K tomu, aby to takto mohlo být a občan se mohl aktivně podílet na řízení obce, je nutné vytvořit předpoklady pro kvalitní kontrolu, která zabezpečí přístup občana k informacím o veřejných záležitostech v obci, možnost občana vyjádřit se k hospodaření a řízení obce a v

⁶ zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁷ zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁸ Peková Jitka. Pilný Jan..Veřejná správa a finance, CODEX Bohemia, s. r. o., Praha 1998, ISBN 80-85963-85

neposlední řadě mu umožnit aktivně se podílet prací v iniciativních a poradních orgánech obce.

K informovanosti občanů o dění v obci slouží celá řada prostředků, které zabezpečují komunikaci mezi občanem a územní samosprávou. Tradičním způsobem je zveřejňování informací na úřední desce, přičemž mezi nové prostředky patří www stránky obce, které jsou moderním komunikačním prostředkem. Taktéž nově zavedený „Portál veřejné správy“ je informační systém vytvořený a provozovaný se záměrem usnadnit veřejnosti dálkový přístup k pro ni potřebným informacím z veřejné správy a komunikaci s ní. Portál vznikl s využitím řady projektů státní správy a samosprávy a je budován postupně v několika etapách. Služby Portálu veřejné správy tvoří několik navzájem propojených systémů (např. "Novinky z veřejné správy", "Povinně zveřejňované informace", "Adresář úřadů", "Životní situace", "Zákony", "Podání", "Katalog informačních zdrojů", "Obchodní věstník", "Veřejné zakázky", "Mapové služby" apod.). Jednotlivé aplikace nabízejí informace a návody, jak v dané problematice postupovat (např. aplikace "Životní situace" nabízí ve strukturované podobě informace o tom, jakým způsobem, kde a jak vyřídit potřebnou záležitost, a to včetně poplatků, odkazů na nezbytné formuláře a kontaktní údaje).⁹

2.6 Postavení obce v samostatné působnosti

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese zodpovědnost z těchto vztahů vyplývajících¹⁰.

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány jsou rada obce, obecní úřad a zvláštní orgány obce.¹¹ Své záležitosti spravuje samostatně, přičemž se řídí pouze zákony, a nejde li o vydávání obecně závazných vyhlášek, kterými může upravovat

⁹ zákon č. 365/2000 Sb., o územních informačních systémech

¹⁰ zákon o obcích č. 128/2000 Sb.,

¹¹ zákon o obcích č. 128/2000 Sb.,

místní záležitosti veřejného pořádku, též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona.

Do samostatné působnosti obce patří také záležitosti, které jsou v zájmu obce, občanů obce. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen pouze zákonem. Právo na samosprávu územně správních celků je zaručeno v čl. 8 Ústavy České republiky.

Samosprávné postavení obcí jako "územních samosprávných společenství občanů", resp. jako veřejnoprávních korporací územní samosprávy, se v naší historii datuje poprvé rokem 1849, kdy toto postavení bylo zakotveno tzv. prozatímním obecním zákonem (zákon č. 170/1849 ř.z., uvozený větou „Základem svobodného státu je svobodná obec“

Obecní samospráva se potom u nás v nejrůznějších podobách uplatňovala až do r. 1945, kdy byla nahrazena činností národních výborů, které měly postavení orgánů státní moci a státní správy v místech. Ty pak v tomto svém postavení vyvíjely činnost až do sklonku roku 1990, kdy po ukončení jejich činnosti dochází k faktickému obnovení postavení obcí na samosprávných principech. Ústavně právním východiskem zákonné úpravy postavení obcí v r. 1990 byl ústavní zákon č. 294/1990 Sb., ústavně právním východiskem současné zákonné úpravy obcí je Ústava České republiky z r. 1993, ve znění pozdějších předpisů. V zákonné rovině byl v návaznosti na uvedenou ústavně právní úpravu přijat nejprve zákon ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), který byl po několika novelizacích v průběhu devadesátých let nahrazen v roce 2000 současným zákonem o obcích. Samostatnou úpravou přitom bylo již v r. 1990, a obdobně je tomu i nyní, řešeno právní postavení hlavního města Prahy.

2.7 Postavení obce v přenesené působnosti

Přenesenou působností se rozumí výkon státní správy obcemi, který byl zákonem svěřen orgánu obce a kterou vykonává tento orgán jako přenesenou působnost. Jde o provádění úkolů, jejichž zajištění je sice originální povinností orgánů státu, ale zákony mohou přenést plnění těchto úkolů ve stanoveném rozsahu na subjekty odlišné státu, v daném případě na obce. Možnost přenesení výkonu státní správy na obce je založeno v ústavě v čl.

105 za podmínky, že k tomu dojde zákonem. Z toho vyplývá, že obce mohou vykonávat státní správu pouze ve věcech, které jim byly výslovně svěřeny zákonem¹².

Je rozlišován výkon státní správy v základním rozsahu, který provádějí obce, a výkon státní správy v rozsahu vykonávaném obecním úřadem s rozšířenou působností. Městu Orlová bylo přiřknuto zákonem postavení obce s rozšířenou působností. Jako obecní úřad obce s rozšířenou působností je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech, popřípadě aktech řízení a úkonech podle § 61 odst. 2 písm. b) obecní úřad, který, vedle přenesené působnosti podle § 61 odst. 1 písm. a) a vedle přenesené působnosti podle § 64, vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem¹³. Obce vykonávající státní správu v přenesené působnosti mohou za podmínek stanovených zákonem v rámci přenesené působnosti zřídit podle § 106 zákona o obcích přestupkovou komisi jako zvláštní orgán. Starosta jmenuje a odvolává členy této komise. V případech stanovených zákony vykonává zvláštní orgán obce s rozšířenou působností státní správu pro správní obvod obce s rozšířenou působností.

V čele zvláštního orgánu obce může být jen osoba, která, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti, pro jejíž výkon byl zvláštní orgán zřízen. Pro prokázání zvláštní odborné způsobilosti osoby stojící v čele zvláštního orgánu obce platí totéž co pro úředníky obce. Výjimkou jsou případy, kdy v čele zvláštního orgánu obce stojí na základě zákona starosta.

2.8 Správní delikt

Za správní delikt se obecně považovat protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a s nimiž zákon spojuje hrozbu sankcí trestní povahy v rámci výkonu veřejné správy. Za pojmové znaky správního deliktu lze považovat vyjádření skutkové podstaty: protiprávnost, škodlivost, objekt, objektivní stránku, trestnost a zákonné zmocnění k uplatnění odpovědnosti v rámci veřejné správy. Řešení správních deliktů přísluší správním orgánům, které k tomuto musí být zmocněny. Vedle projednávání správního deliktu

¹² zákon o obcích č. 128/2000 Sb.,

¹³ Hendrych Dušan., Správní věda-Teorie veřejné správy .1. vyd. Praha: 2004 345 s. ISBN 978-80-7357-248-8

ve správním řízení existuje možnost v některých případech projednat delikt v rámci tzv. zkráceného řízení (blokové řízení). Naprostá většina správních deliktů se projednává z úřední povinnosti.

Existuje část správních deliktů, které se projednávají pouze na návrh postiženého, popř. jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka, jde o návrhové správní delikty. Za typické skupiny správních deliktů bývají považovány: přestupky tzv. jiné správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob, správní delikty smíšené povahy, veřejné disciplinární delikty a tzv. pořádkové správní delikty.

Pachatelem správního deliktu může být fyzická osoba (tak je tomu výlučně u přestupků, jiných správních deliktů fyzických osob, disciplinárních deliktů a některých pořádkových deliktů a dále u smíšených správních deliktů. Nejtypičtějšími a nejpropracovanějšími správními delikty jsou přestupky, jejich popis je v následující kapitole.

2.9 Přestupek

Přestupky představují jediný druh správního deliktu, jehož úprava je upravena speciálním zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **přestupkový zákon**). Tento zákon používá členění jako jiné velké významné zákony na obecnou část a zvláštní část. Mimo něj se skutkové podstaty přestupků nacházejí v dalších zákonech. Příslušná ustanovení zákona o přestupcích platí i pro ně, avšak za předpokladu, že zvláštní zákony neobsahují speciální úpravu, která se vyskytuje nejčastěji u sankcí. Pouze přestupek má oproti všem ostatním správním deliktům svou definici, která je obsažena v § 2 odst. 1 zákona o přestupcích, která za přestupek označuje *„zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně o přestupcích nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů nebo o trestný čin“*. Jednání musí být označeno jako přestupek buď v zákoně o přestupcích jakožto hlavním „kodexu“, nebo jiném zákoně, ale v žádném případě v právním předpise, který nemá sílu zákona. Mimo zákona o přestupcích jsou přestupky obsaženy v řadě dalších zákonů, podle kterých přestupky projednávají obecní úřady, pověřené obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

2.9.1 Materiální a formální znaky

Zákonná úprava vymezuje pojem přestupku jeho **materiálním znakem a formálními znaky**. Jako formální znaky se dají posuzovat věk, přičetnost a zavinění, a také objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. V obecné části přestupkového zákona jsou stanoveny formální znaky, a rovněž i ve zvláštní části téhož zákona. Všechny tyto znaky musí být naplněny současně. To také znamená, že jednání, které sice má formální znaky přestupku, ale ve své konkrétní podobě neporušuje nebo neohrožuje zájem společnosti (chybí materiální znak), není přestupkem, a opačně. Některé přestupky mohou být spáchány pouze konáním, jiné pouze opomenutím. Přestupky trvající delší dobu jsou pak přestupky trvající a hromadné. Trvající přestupek je takový přestupek, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav a ten pak udržuje (např. přestupku se dopustí ten, kdo jako stavebník provádí novou stavbu bez stavebního povolení). Podstatným rysem trvajícího přestupku je, že se zde postihuje právě ono udržování protiprávního stavu. Musí proto trvat jednání, kterým se udržuje protiprávní stav. Trvající přestupek se proto posuzuje jako jediné jednání, které trvá tak dlouho, pokud je protiprávní stav udržován.¹⁴ Hromadný přestupek je takový přestupek, u něhož k odpovědnosti nestačí jeden akt, ale je jich třeba více.

2.9.2 Obecné znaky přestupku

Pojem přestupku je vymezen relativně složitě. Je vymezen pozitivně a zároveň negativně, formálním a materiálním znakem. Každý z obecných znaků přestupku představuje relativně samostatný problém. Každá skutková podstata přestupku musí obligatorně splňovat čtyři znaky, kterými jsou:

- 1) objekt přestupku – každá skutková podstata přestupku chrání určité společenské zájmy, proti nimž směřuje jednání pachatele. Tyto zájmy jsou objektem přestupku. Objekt představuje předmět ochrany a rozlišuje se na objekt obecný – kterým se rozumí všechny zájmy společnosti, které jsou přestupkem ohrožovány, v souhrnu, objekt druhový – představuje skupinu příbuzných společenských zájmů. Podle druhového objektu se přestupky člení na jednotlivé sourodé kategorie, již jsou přestupky proti:

- pořádku ve státní správě a v územní samosprávě

¹⁴ Červený Zdeněk., Šlauf Václav, Přestupkové právo. Praha : Linde, 2003, 11. vydání, s. 314 s.

- veřejnému pořádku
 - občanskému soužití
 - majetku
- 2) objektivní stránka - obligatorními znaky skutkové podstaty objektivní stránky jsou
- jednání
 - následek
 - příčinný vztah mezi jednáním a následkem
- 3) subjekt přestupku - subjektem přestupku je pachatel, kterým může být každá deliktně způsobilá fyzická osoba, vyjma případů, kdy ve skutkové podstatě přestupku je okruh pachatelů omezen, např. řidič vozidla hromadné přepravy osob, či uchazeč o zaměstnání, cizinec. V těchto případech může být pachatelem přestupku tzv. speciální subjekt.
- 4) Subjektivní stránka - je představována povinným znakem zavinění. Jen zcela výjimečně je znakem motiv (pohnutka).

2.9.3 Sankce za přestupek a ochranná opatření

Vedle pojmu „přestupek“ jehož obecným znakem je taktéž sankciovanost, je sankce za přestupek druhým základním pojmem přestupkového zákona. Sankce je právním následkem přestupku, jejím uložením vzniká právní povinnost podrobit se sankci, které pro někoho znamená určitou újmu. Je to újma buď majetková, nebo morální anebo újma spočívající v omezení práva, přičemž povinnost ze sankce nevzniká samotným faktem spáchání přestupku, ale až rozhodnutím příslušného správního orgánu. Účelem sankce je tudíž újma. Sankce má působit právě tím, že působí újmu. Újma však není účelem sankce, ale prostředkem k jeho dosažení. Základním a konečným účelem sankce je ochrana společnosti před přestupky a jejich pachateli. Smysl existence a ukládání sankce je v tom, aby přestupky nebyly páčány. V přestupkovém zákoně rozlišujeme tyto druhy sankcí :

- 1) **Napomenutí** – je prostředkem morálního a výchovného působení na pachatele přestupku. Je sankcí, jež svou povahou postihuje méně závažné přestupky. Napomenutí nemůže být uloženo společně s pokutou, ale zákon nevylučuje uložit napomenutí za každý přestupek, pokud zákon nestanoví jinak. Napomenutí se ukládá

v rozhodnutí o přestupku, byl-li přestupek projednán v příkazním řízení, v příkazu. Nelze jej uložit v blokovém řízení.

- 2) **Pokuta** - je typickou správní sankcí. V praxi je jako sankce za přestupek nejčastěji používána. Pokuta sleduje způsobení majetkové újmy pachateli přestupku, proto se při stanovení pokuty přihlíží nejen k závažnosti přestupku, ale také k majetkovým poměrům pachatele. I když je pokuta majetkovou sankcí, není náhradou majetkové škody, která byla přestupkem způsobena. V řízení o přestupku proto lze uložit pokutu a zároveň povinnost nahradit majetkovou škodu způsobenou přestupkem. Také výši pokuty lze uložit pouze v souladu se zákonem. Výše sankcí za pokutu je uvedena v jednotlivých skutkových podstatách přestupků.
- 3) **Zákaz činnosti** - je sankcí, pro jejíž uložení zákon stanoví více podmínek, které se týkají těchto základních otázek: jakou činnost lze zakázat, na jakou dobu a za které přestupky lze tuto sankci uložit. Je sankcí omezující povahy a má především zabránit pachateli v recidivě. U zákazu činnosti přichází v úvahu kombinace s jakýmkoliv druhem sankce, ale v praxi není vyloučeno uložení takové sankce samostatně. Předmětem zákazu činnosti může být pouze ta činnost, kterou pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru, nebo k níž je třeba povolení či souhlasu státního orgánu. Tato zvláštní podmínka pro výkon určitých činností musí být stanovena zákonem a týká se např. řízení motorových vozidel, držení a nošení střelných zbraní, provozování silniční motorové dopravy pro cizí potřeby ad. Jestliže pachatel přestupku vykonává činnost, která mu byla pravomocným rozhodnutím správního orgánu zakázána i nadále, může být postižen za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí dle ustanovení § 171 trestního zákona. Mladistvému lze tuto sankci uložit nejdéle na 1 rok, pokud tomu nebrání příprava na jeho budoucí povolání.
- 4) **Propadnutí věci** – sankce propadnutí věci sleduje jednak omezit pachateli možnost páčání dalších přestupků, jednak mu odejmout přestupkem získaný prospěch. Lze ji uložit za každý přestupek, pokud povaha přestupku užití této sankce nevylučuje a při splnění podmínek: za propadlou lze prohlásit jen věc, která zcela náleží pachateli přestupku, tudíž jí nelze uložit jde-li o věc odcizenou či zpronevěřenou, svěřenou do úschovy nebo vypůjčenou. Věc, která má propadnout, musí být v zákonem stanoveném vztahu k spáchanému přestupku, Musí to být věc, která byla ke spáchání přestupku užitá, nebo jejíž prostřednictvím pachatel naplnil skutkovou podstatu přestupku, např. přístroj určený k výrobě lihu, nebo destilátu, rybářské náčiní užitá k neoprávněnému chytání ryb, nebo byla ke spáchání přestupku

určena. Jde o věc, která záměrně měla být ke spáchání přestupku užita, ale ještě užita nebyla, byla-li přestupkem získána, jde o věc, která byla prostřednictvím přestupku vyrobena, např. líh získaný přestupkem nepovolené výroby lihu, nebo byla nabyta za věc přestupkem získanou, např. finanční částka za prodej přestupkem získané věci. Právní titul nabytí věci je nerozhodný. Podstata sankce propadnutí věci spočívá v tom, že se rozhodnutím správního orgánu odnímá vlastnické právo pachatele přestupku k propadlé věci. Dnem právní moci rozhodnutí toto vlastnické právo přechází na stát.

Ochranná opatření patření nejsou sankcemi. Od nich se liší tím, že újma, kterou způsobují není jejich záměrně vyvolaným, ale jen vedlejším, průvodním účinkem. Konečným účelem ochranných opatření je odstranit nebo aspoň omezit nebezpečí dalšího páčání přestupků, a to výhradně prostředky individuální prevence.

Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat veřejně přístupná místa a místnosti v nichž se prodávají alkoholické nápoje, nebo se konají tělovýchovné, sportovní, či kulturní akce, po stanovenou dobu, nejdéle však po dobu jednoho roku. Zákaz navštěvovat uvedená místa není absolutní v tom smyslu, že by je ten, jemuž bylo omezující opatření uloženo, nesměl navštěvovat vůbec. Nesmí je navštěvovat v době, kdy se některá z výše uvedených akcí koná. Jde-li o místa, v nichž se podávají alkoholické nápoje, zákaz se nevztahuje na návštěvy, které neodporují vlastnímu účelu omezujícího opatření. Místa a místnosti, které se zakazuje navštěvovat, musí být v rozhodnutí o přestupku jmenovitě uvedena. Opatření nelze uložit, pokud by tím pachateli byla znemožněna činnost, kterou vykonává v pracovním, nebo jiném obdobném poměru, např. návštěva restaurace číšníkovi, který zde pracuje. Omezující opatření lze uložit jen spolu se sankcí nejdéle na dobu 1 roku. Úmyslné nedodržení je přestupkem proti pořádku ve státní správě vyskytujících se na více úsecích státní správy podle § 21 odst.1 písm.ch).

Zabrání věci – je také druhem ochranného opatření. Správní orgán může rozhodnout, že se věc zabírá, jestliže pachateli přestupku nebyla uložena sankce propadnutí věci. Předmětem opatření může být pouze věc, která nebyla prohlášena za propadlou podle § 15 písm.a, b) přestupkového zákona, ale sankci nebylo možné uložit, neboť pachatele přestupku nelze pro přestupek stíhat, např. pachatel je nezletilý, pachatel zemřel, nebo odpovědnost za přestupek zanikla z důvodu prekluze, amnestie, nebo věc nenáleží pachateli přestupku (není jejím vlastníkem), nebo mu nenáleží zcela (je spoluvlastníkem), ale vyžaduje to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obecný zájem (ochrana mravnosti). Hodnota zabrané věci

nesmí být v nápadném nepoměru k povaze přestupku a vlastníkem věci se stává stát. Zabrání věci lze uložit do 2 let ode dne, kdy došlo k jednání, které má znaky přestupku.

2.9.4 Příslušnost k řízení o přestupcích

Řízení o přestupku je oprávněn a povinen provést příslušný správní orgán¹⁵. Požadavek příslušnost v sobě zahrnuje příslušnost věcnou, místní a funkční.¹⁶

V rámci přenesené působnosti vykonávají obce státní správu v rozsahu a za podmínek, které stanoví zvláštní zákony. Přestupkový zákon stanoví v ust. § 53 odst. 1 přestupky, které mohou projednávat obce. Jde o přestupky proti pořádku ve státní správě ve věcech, které jsou jim svěřeny, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti majetku a přestupky proti občanskému soužití, pokud nebyly spáchány porušením obecně závazných právních předpisů o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, a přestupky na úseku vyhledávání, ochrany, využívání a dalšího rozvoje přírodních léčivých zdrojů, zdrojů minerálních vod a lázeňských míst. K řízení o přestupcích jsou u obcí funkčně příslušné obecní úřady, t.j. příslušný odbor, pokud je zřízen. V případě, že tomu tak není, může obec zřídit jako svůj zvláštní orgán komisi k projednávání přestupků (§ 53 odst.2 Př. zák.), komise zasedá ve tříčlenném složení, předsedou musí být osoba, která má ukončeno právnické vzdělání nebo osoba se zvláštní odbornou způsobilostí podle vyhlášky MV č. 260/1991 Sb., v platném znění.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností projednávají přestupky ve věcech, které jsou jim svěřeny, t.j. na úsecích, kde vykonávají státní správu, státní přestupky, pokud k jejich projednání nejsou příslušné jiné správní orgány, a přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Funkčně příslušný je buď odbor, do jehož kompetence problematika patří, nebo zvláštní komise pro projednávání přestupků.

Orgány policie ČR projednávají přestupky např. podle zákona o pobytu cizinců, přestupky týkající se držení a distribuce drog, přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Na základě zásady spolupráce správních orgánů v souladu s ust. § 8 odst.2

¹⁵ Červený Zdeněk, Šlauf Václav, Přestupkové právo komentář 15 vyd., Linde Praha 2008 314 s.

¹⁶ Červený Zdeněk, Šlauf Václav, Přestupkové právo komentář 15 vyd. Linde Praha 2008 314 s.

správního řádu, provádějí na základě žádosti potřebné úkony k prověřování oznámení přestupku.

Jiné správní orgány jsou příslušné k projednání přestupků, stanoví li to zvláštní zákon. Mezi jiné správní orgány patří např. celní úřady, finanční úřady, katastrální úřady. Místně příslušný k projednání přestupku je správní orgán v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. Místní příslušnost se řídí v souladu se základním interpretačním pravidlem zakotveným v § 11 odst.1 písm.a) správního řádu

2.9.5 Subjekt přestupků

Osoba se stává pachatelem přestupku, pokud svým jednáním naplnila všechny znaky přestupku. Může jím být **výlučně fyzická osoba** (na rozdíl od správních deliktů právnické osoby a tzv. smíšených deliktů, kde **přichází v úvahu naopak pouze osoba právnická**, resp. právnická či fyzická osoba, která vystupuje jako podnikatel či vykonává určitou činnost nebo má určité postavení). Podle § 5 odst. 1 zákona o přestupcích není za přestupek odpovědný ten, kdo v době spáchání nedovršil 15. rok věku. Den patnáctých narozenin se nepočítá. A dále za přestupek není odpovědný, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezbujuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.

2.9.6 Okolnosti vylučující protiprávnost

Pokud někdo odvrací přiměřeným způsobem v nutné obraně útok přímo hrozící nebo trvající na zájem chráněný zákonem, jeho jednání není přestupkem. Jde o odvracení útoku na zájem chráněný zákonem, pak je tedy k nutné obraně oprávněn každý, tedy nejen ten, kdo je útokem sám ohrožen, ale lze tak chránit i zájmy jiné osoby, než jednající v nutné obraně. Nutná obrana musí být přiměřená. Další okolností vylučující protiprávnost je jednání v krajní nouzi.

2.9.7 Zánik odpovědnosti za přestupek

Přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok. Nelze jej též projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, vztahuje-li se na přestupek amnestie (§ 20 přestupkového zákona). Zánik odpovědnosti za přestupek znamená zánik důsledků, které by jinak byly u pachatele spojeny s tím, že spáchal přestupek. Zánik těchto důsledků je vyjádřen v ust. § 20 formulací, že přestupek nelze projednat. Okolnosti, které jsou důvodem zániku odpovědnosti, nastávají dodatečně po spáchání přestupku, ale dříve, než o něm bylo pravomocně rozhodnuto. Těmito okolnostmi jsou uplynutí času a udělení amnestie, ale také smrt pachatele, protože tím přestal existovat subjekt přestupku. Jednoroční lhůta k projednání přestupku běží od spáchání přestupku, to je od jeho dokonání a u přestupku pokračujícího, trvajícího a hromadného od jeho dokončení. V této lhůtě musí rozhodnutí o přestupku nabýt právní moci. Lhůta stanovená k projednání přestupku je prekluzivní. Nepřichází proto v úvahu její přerušení nebo stavení s těmi důsledky, že by se o dobu, po kterou nebylo možné z důvodů správním orgánem nezaviněných v řízení pokračovat, tato lhůta prodlužovala. Lhůta také nemůže být prodloužena rozhodnutím správního orgánu. Správní orgán musí k prekluzi přihlížet z úřední povinnosti, a není proto třeba, aby ji pachatel namítal.

2.9.8 Shrnutí

Ve výše uvedené kapitole je přiblížen pojem veřejná správa, její význam a úloha ve společnosti, základní charakteristiky, dále je popsáno správní řízení, jeho význam v rámci přestupkového řízení. Přestupkový orgán obce by měl vždy pečlivě zvážit výši pokuty s ohledem na výše uvedené zásady. V České republice, jakožto demokratickém právním státě by jistě mělo platit, že v právní normě, která pro správní orgán stanoví sankční pravomoc, v mém případě sankční pravomoc obcí, by měla být kritéria pro ukládání druhu a výše trestu jasně zakotvena, neboť stanoví určité meze správního uvážení a jsou tudíž určitou zárukou právní jistoty a zákonného rozhodování správního orgánu. další kapitola bude věnována Městu Orlová.

3 MĚSTO ORLOVÁ

Vznik Orlové a původ jejího názvu je spojován s pověstí z období vlády těšínského knížete Měška. První písemná zmínka o existenci Orlové pochází z roku 1223 v souvislosti s listinou vratislavského biskupa Vavřince. Osada tehdy tvořila jádro lokality zvané Sal (sůl) a patřila řádu Benediktýnů, sídlících v klášteře v Týnci u Krakova. Jméno Orlová se poprvé uvádí v roce 1227. Benediktýny vybudovaný orlovský klášter (1291) se stal sídlem opatství, které, až do roku 1560 hospodářsky silně ovlivňovalo region až do vzdálenosti 160 km od Orlové. V období středověku byla Orlová zemědělskou obcí. Svůj význam tu měla i řemeslná výroba, zvláště plátenictví. Zásadní změnu do života Orlové přinesl počátek dolování v 19. století. Dochází k významnému nárůstu populace a mění se i zástavba obce. Vedle vznikajících těžních provozů vyrůstají i typické havířské kolonie. První pokusy o těžbu uhlí v Orlové se datují rokem 1817. V roce 1850 bylo na území Orlové a Lazů již 16 uhelných jam. Pro rozvoj těžby v Orlové mělo zásadní význam dokončení Košicko-bohumínské dráhy v roce 1869. Obec tak získala železniční spojení do všech významných středisek Rakousko-Uherské monarchie. Průmyslový rozvoj s sebou přinesl i společenský a kulturní rozmach. Orlová se stává na počátku 20. století centrem českého a polského školství, sídlem mnoha kulturních i sportovních spolků, muzejnictví a tvoří obchodní páteř celé těšínské oblasti. Po první světové válce v roce 1922 získává městská práva a v období první republiky vystupuje jako významné hospodářské a společenské sídlo Fryštátského okresu. Třicátá léta jsou však poznamenána dočasným poklesem prosperity, zvláště v období světové hospodářské krize, spojeným s projevy sociálního neklidu a stávkami, z nichž nejznámější je Orlovská stávka v roce 1925, při níž po zásahu policie přišli o život 4 lidé. Po mnichovském diktátu bylo postoupeno území Orlové na jeden rok Polsku a poté se stává součástí Německé říše.

Bezprostředně po 2. světové válce v roce 1946 bylo již tradiční spojení Orlové a Lazů doplněno o přijetí obce Poruba a později ještě v roce 1960 o Horní Lutyni. Stále rozšiřující se těžba uhlí se začíná velmi negativně projevovat důlními škodami na domech a architektuře, zvláště v částech Orlová a Lazy. Na základě těchto škod je dokonce zvažována úplná likvidace Orlové a přestěhování jejich občanů do okolních měst a obcí. Tento záměr byl po připojení obce Horní Lutyně změněn v myšlenku vybudování velkého sídliště na území této obce, které by nabídlo nový domov Orlovanům z poddolovaných částí města a zároveň také novým občanům, kteří do Orlové přicházeli za prací na základě důlních náborových akcí.

Město Orlová je o rozloze 2465 ha leží v okrese Karviná, 10 km jihovýchodně od Ostravy, na severo-východě ČR a současně v blízkosti hranic s Polskou (15 km) a Slovenskou republikou (65 km). Město je součástí tzv. Těšínského Slezska a území, na němž se město rozkládá, geograficky náleží k Ostravské pánvi. Je tvořeno čtyřmi městskými částmi: Město, Lazy, Poruba (připojeno v r. 1946) a Lutyně (Horní Lutyně připojena v r. 1960). Vlivem rozvíjející se těžby uhlí, zejména nejlevnější technologie tzv. „na zával“, byly městské části historického centra a Lazů v období 1970 - 1990 odsouzeny k postupnému zániku. Náhradou za úbytek bytového fondu bylo na území bývalé Horní Lutyně postaveno velké sídliště, ve kterém dnes bydlí téměř 70 % obyvatel města. Nejintenzivnější těžba uhlí s následnou devastací starého města a Lazů probíhala od r. 1963 a totálnímu zničení těchto částí města zabránil listopad 1989, po němž došlo ke změnám v celkové orientaci průmyslu znamenajícím postupný útlum těžby uhlí.

V 90. letech jsou prováděny akce na postupném ožívování historické části města. Nejprve byla provedena rekonstrukce radnice z r. 1928, lékárny a kavárny na Starém náměstí a pokračuje obnovením provozu některých obchodů a služeb a dalšími rekonstrukcemi vybraných objektů. V centru městské části Lutyně, tvořící výrazný sídlištní celek, poutá pozornost architektonicky zajímavá budova gymnázia, které bylo postaveno během jediného roku a bylo slavnostně otevřeno 2. 9. 1996.

3.1 Správní uspořádání

Město Orlová má celkem 33 161 obyvatel (k 31. 12. 2007) a má čtyři sídelní části: Horní Lutyně (katastrální území 712431), Orlová (katastrální území 712361), Lazy u Orlové (katastrální území 712434) a Poruba u Orlové (katastrální území 712493). Katastrálním územím se rozumí technická jednotka, kterou tvoří místopisně uzavřený a v katastru nemovitostí společně evidovaný soubor nemovitostí (§ 27, písm. f zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí ČR). Postavení a působnost města Orlové upravuje především zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, spolu s dalšími právními předpisy.

Město Orlová spravuje své záležitosti samostatně, státní správu vykonávají orgány obce, kterým byl tento výkon svěřen zákonem. Od roku 2003 je město Orlová obcí s rozšířenou

působností. Jeho správní obvod zahrnuje 4 obce – Dolní Lutyně, Doubrava, Orlová a Petřvald¹⁷.

3.2 Obyvatelé a vzdělanostní struktura

V současnosti lze vývoj počtu obyvatel ve městě charakterizovat neustálým mírným meziročním poklesem, podobně jak ve většině měst v ČR (přírůstky počtu obyvatel v současnosti vykazuje v ČR skupina obcí s 500-5000 obyvateli, především obce ve výhodných příměstských polohách). Pokles je vykazován především v „novější“ sídlištní zástavbě. Pokles počtu obyvatel ve městech je vyvolán kombinací nepříznivých demografických podmínek a poklesem výstavby bytů v dotovaných bytových domech. Celkově lze konstatovat, že v posledních letech počet obyvatel nadále klesal, cca o 200 - 500 osob ročně. Klesající počet obyvatel je způsoben především negativním vývojem v oblasti migrace. Vystěhovaných občanů je daleko více než přistěhovaných. Vývoj počtu obyvatel je možno z hlediska obecných demografických podmínek považovat za mírně nepříznivý, ve srovnání s podobnými městy však obvyklý. Věková struktura obyvatel Orlové vykazovala v roce 2006 příznivé charakteristiky – především poměrně nízké zastoupení obyvatel v poproduktivním věku - 15,3 % z celkového počtu obyvatel při srovnatelném průměru okresu Karviná 19,7 %. Naopak nad průměrem okresu zůstává zastoupení obyvatel v produktivním věku (15-59 let) – Orlová – 69,59%, průměr okresu Karviná – 65,95% a v předproduktivním věku (0-14 let) - Orlová - 15,5%, průměr okresu Karviná - 14,4%.

Ve vzdělanostní struktuře obyvatel města Orlová jednoznačně převažuje typ vzdělání „Vyučen a střední odborné vzdělání bez maturity“. Následuje vzdělání „Základní, bez vzdělání a neukončené vzdělání“ a „Úplné střední vzdělání s maturitou“. Pokud budeme porovnávat vzdělanost občanů města Orlová se vzdělaností občanů Moravskoslezského kraje a České republiky musíme konstatovat, že ve Městě Orlové je větší podíl občanů s nižším vzděláním než u občanů MSK a ČR a nižší podíl občanů s vyšším vzděláním než u občanů v ostatních krajích.

¹⁷ www.mesto-orlova.cz

3.3 Zaměstnanost a životní úroveň

Ve Městě Orlové nejsou významné a velké podniky, které by rozhodujícím způsobem vytvářely pracovní příležitosti pro ekonomicky aktivní obyvatele. Velká část ekonomicky aktivních obyvatel je zaměstnána v krajském městě Ostrava a také okresním městě Karviná. Podle výsledků sčítání z roku 2001 bylo v Orlové 17 621 ekonomicky aktivních obyvatel (v r. 1991- 18 181), z nichž vyjíždělo za prací mimo obec bydliště 8 439 (v r. 1991 – 10 781) osob. Pokles ekonomické aktivity vzhledem k roku 1991 je velmi výrazný. Vyjíždka je a byla orientována především na Karvinou, Ostravu, Doubravu a Bohumín. Dojíždka byla evidována u 3 829 osob (v r. 1991 – 5 697 osob), především z Havířova, Karviné, Ostravy, Petřvaldu a Rychvaldu. Míra nezaměstnanosti dosáhla k 31. 12. 2006 v okrese Karviná hodnoty **16,92 %** (17,17% dle výpočtu míry nezaměstnanosti z dosažitelných uchazečů) a meziročně klesla o 1,65 %. Míra nezaměstnanosti ve městě Orlová byla k 31. 12. 2006 18,01% (výpočet míry nezaměstnanosti z dosažitelných uchazečů). Registrovaná míra nezaměstnanosti k 30. 6. 2007 v okrese Karviná dosáhla 15% (o 2,94 % méně než před rokem) a ve městě Orlová k 16,36%.

3.4 Orgány města

Zastupitelstvo města je nejvyšším orgánem a představitelem samosprávného společenství občanů města. Počet členů zastupitelstva je dán zákonem o obcích, kde je uvedeno rozmezí počtu členů při zohlednění počtu obyvatel a velikosti územního obvodu, takto:

- do 500 obyvatel 5 až 15 členů,
- nad 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů,
- nad 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů,
- nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů,
- nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů,
- nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů.18.

Dle výše uvedeného je zastupitelstvo města Orlová složeno z 35 členů, kteří byli zvoleni v přímých komunálních volbách občany města. Zastupitelstvo města rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti města, které jsou mu vyhrazeny nebo které si

vyhradí, a ve věcech patřících do přenesené působnosti města tehdy, stanoví-li tak zákon o obcích nebo zvláštní zákon, mimo pravomoci vyhrazené zastupitelstvu městského obvodu.

Zastupitelstvo se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce. Zasedání zastupitelstva svolává a zpravidla řídí starosta města. Zastupitelstvo je schopno se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. K platnému usnesení zastupitelstva, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Zastupitelstvo města zasedá podle schváleného jednacího řádu a všechna jednání jsou veřejná. Právo předkládat návrhy k projednání na zasedání zastupitelstva mají jeho členové a rada města. Zastupitelstvo zřizuje výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány, které nemají žádnou rozhodovací pravomoc a není možné jim takovou pravomoc svěřit, mohou pouze předkládat zastupitelstvu stanoviska a návrhy. Zastupitelstvo je vrcholným orgánem obce.¹⁸

3.5 Rada města

Rada města je výkonným orgánem města v oblasti samostatné působnosti. Rozhoduje v oblasti přenesené působnosti, stanoví-li tak zákon, vydává nařízení města. Za svou činnost odpovídá zastupitelstvu města. Tvoří ji starosta, místostarostové a radní zvolení zastupitelstvem města. Počet členů rady města Orlové je 11. Rada města se schází na svých schůzích podle potřeby. Jednání jsou neveřejná. Rada je schopna se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů; k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů. Může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby. Do její působnosti patří zejména zabezpečování hospodaření města podle schváleného rozpočtu, plnění úkolů zadavatele nebo zřizovatele vůči právnickým osobám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem města, plnění funkce valné hromady u společností, v nichž je město jediným akcionářem nebo společníkem, zřizování komisí a řízení jejich činností, rozhodování o organizační struktuře magistrátu, zřizování jednotlivých odborů, jmenování vedoucích odborů, stanovení pravidel pro přijímání a vyřizování peticí a stížností, vydávání nařízení města, uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce. Rada města může zřídit komise jako své iniciativní a poradní orgány.

¹⁸ zákon o obcích č. 128/2000 Sb.

3.6 Tajemník

Tajemník městského úřadu je zaměstnancem města. Je jmenován a odvoláván starostou města se souhlasem ředitele krajského úřadu. Je odpovědný za plnění úkolů městského úřadu v samostatné i přenesené působnosti starostovi města. 3.3.2. Tajemník je vedoucím úřadu ve smyslu zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územně samosprávných celků a o změně některých zákonů.

Tajemník koordinuje řídicí kontrolu městského úřadu ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů. Tajemník městského úřadu: plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních předpisů vůči zaměstnancům zařazených do městského úřadu, řídí a kontroluje činnost zaměstnanců města zařazených do městského úřadu v souladu s platnou organizační strukturou, vydává spisový řád, skartační řád a pracovní řád městského úřadu a další vnitřní směrnice, nevydává-li je rada města předkládá radě města návrh na rozdělení pravomocí v městském úřadu, počet odborů, oddělení a na stanovení celkového počtu zaměstnanců městského úřadu, rozhoduje o koncepčních opatřeních ve vztahu k činnosti městského úřadu, zabezpečuje kontrolu plnění usnesení zastupitelstva a rady města, koordinuje přenos informací z porady vedení k vedoucím zaměstnancům. Působnost tajemníka je vymezena v § 110 zákona o obcích, dále plní konkrétní úkoly a dohlíží na oblasti činnosti: odboru správy úřadu, odboru vnitřních věcí, živnostenského úřadu, tiskového oddělení. Tajemník po projednání se starostou města určí, který z vedoucích odborů jej bude zastupovat v době jeho nepřítomnosti a stanoví rozsah jeho povinností. Při nepřítomnosti své a svého zástupce určí písemným pověřením dalšího zástupce pro dobu nepřítomnosti a stanoví rozsah jeho pravomoci.

3.7 Struktura městského úřadu Orlová

Pro řádné a odborné zabezpečení správních činností zřídila rada města Orlové 14 odborů.

Vedoucí řídí a kontroluje činnost odboru a plní další úkoly uložené zastupitelstvem města, radou města nebo tajemníkem městského úřadu. Odpovídá za splnění všech úkolů jím řízeného odboru, za vytváření účinného vnitřního kontrolního systému v rámci svého odboru a za spolupráci s ostatními odbory a orgány města. Rozhoduje o vzájemném zastupování zaměstnanců zařazených do odboru, zodpovídá za nakládání s prostředky rozpočtu města,

kteře jsou svěřeny rozpisem rozpočtu příslušné organizační jednotce (ORJ), jako příkazce operace (dle zákona o finanční kontrole), a odpovídá za hospodárnost, efektivnost a účelnost jejich použití. Vytváří podmínky pro možnosti získání dotací a ostatních finančních zdrojů pro výkon svěřených činností z jiných rozpočtů a fondů a spolupracuje při jejich zajištění s odborem rozvoje a investic. Vedoucí odboru zpracovává funkční náplně práce zaměstnancům zařazeným do odboru a odpovídá za jejich aktualizaci, projednává zjištění interního auditu s dotčenými zaměstnanci. Vedoucí oddělení řídí a kontroluje činnost oddělení a plní další úkoly uložené vedoucím odboru. Ostatní zaměstnanci zabezpečují úkoly v rámci stanovených činností odboru a funkčních náplní a plní další úkoly uložené nadřazeným vedoucím zaměstnancem.¹⁹

4. PROJEDNÁVÁNÍ PŘESTUPKŮ V PODMÍNKÁCH MĚSTA ORLOVÁ

V Moravskoslezském kraji v okrese Karviná se nachází celkem pět obcí s rozšířenou působností. Jedná se o Město Orlová, Město Karviná, Město Bohumín, Město Český Těšín. V těchto městech se nacházejí obecní úřady, které jsou pověřenými obecnímu úřadu, což je stanoveno zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

Vedle přenesené působnosti stanovené v ust. § 61 odst.1 písm.a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích vykonávají pověřené obecní úřady v rozsahu jim svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Správní obvody stanoví vyhláška č.388/2002 Sb., stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů s rozšířenou působností.

Městský úřad Orlová není jenom pověřený obecní úřad, ale i obecní úřad s rozšířenou působností, což je stanoveno v příloze 2 zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem. Město Orlová vykonává státní správu v rozsahu a za podmínek stanovených v ust. § 53 odst.1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, a dále především dle ust. § 53 odst.2 citovaného zákona, kdy se projednávají přestupky ve věcech, které Město Orlová spravuje a ostatní přestupky, pokud

¹⁹ www.mesto-orlova.cz - organizační řád č.1/2008

k jejich projednávání nejsou příslušné jiné správní orgány. Ve skutečnosti zahrnují celou přestupkovou agendu bývalých okresních úřadů.

Starosta města Orlové zřídil v r.1993 zvláštní orgán obce **Komisi pro projednávání přestupků**. Starosta při zřizování komise také určil, které přestupky ze škály přestupků spadajících do věcné příslušnosti obcí, bude komise projednávat. Možný je tady dělený status, kdy například jednodušší přestupky si ponechá k projednání obecní úřad a ostatní přesune na komisi. Komisi je tedy ne přímo zákonem, ale až na základě zákona určena věcná příslušnost. Současně ale, stanoví-li zvláštní právní předpis jako věcně příslušný pouze obecní úřad, je tento požadavek třeba akceptovat a nelze pak danou věc projednat prostřednictvím komise pro projednávání přestupků. Podle zákona o přestupcích komise jednají a rozhodují ve tříčlenném složení. Znamená to, že v každém konkrétním jednání je třeba v komisi obsadit tři místa, neznamená to ale, že jinak by komise nemohla mít členů i více. Z dikce ustanovení zákona o přestupcích vyplývá, že jedním z členů komise je tzv. předsedající, jenž musí mít právnické vzdělání nebo zvláštní odbornou způsobilost pro projednávání přestupků anebo mu byla ministerstvem vnitra uznána rovnocennost vzdělání. Zvláštní odborná způsobilost se ověřuje složením zkoušky a prokazuje se osvědčením Ministerstva vnitra podle zákona o úřednících územních samosprávných celků a vyhlášky o zvláštní odborné způsobilosti úředníků samosprávných celků.²⁰ Vedle předsedajícího jsou členy komise minimálně další dvě osoby. Na tyto nekladou právní předpisy žádné konkrétní požadavky, je však třeba mít na paměti zásady výkonu veřejné správy jako služby veřejnosti. V souladu s tímto jsou proto voleny osoby s určitými morálními kvalitami, často osoby, které mají zájem podílet se na výkonu věcí veřejných. Starosta zde tedy může mít na zřeteli i zapojení osoby do veřejného života a jmenovat členy komise například z kandidátů při volbách do obecního zastupitelstva.

Zákon o přestupcích přímo předpokládá existenci tříčlenné komise, již předsedá odborně vzdělaná osoba, nestanovuje však veškerá pravidla co se týče jejího fungování jako kolegiálního orgánu. Proto je třeba použít ustanovení správního řádu, který s existencí kolegiálních orgánů počítá. Úprava je v tomto obecném procesním předpisu obsažena díky množství a rozmanitosti kolegiálních orgánů v jiných speciálních předpisech. Správní řád

²⁰ O odborných požadavcích na osobu stojící v čele zvláštního orgánu obce hovoří také zákon o obcích v § 106 odst. 2 nicméně je zde jasně vyjádřena jen podpůrná povaha toho ustanovení a to slovy „...nestanoví-li zvláštní zákona jinak...“, což jednoznačně činní zákon o přestupcích, bez ohledu na fakt, že úprava v obou předpisech je shodná.

konstatuje, že správní řízení vede a jednotlivé úkony směřující k vydání rozhodnutí činí předseda eventuelně předsedající orgánu, v případě přestupkového řízení je jím předseda komise pro projednávání přestupků. Takto nastavený režim je zcela jistě praktický, neboť pouze osoba náležitě vzdělaná v oboru může plně dostát zákonným požadavkům na průběh přestupkového řízení. Předseda také činí nezávisle na ostatních členech komise některá usnesení jako procesní rozhodnutí a také jiné úkony, které nejsou rozhodnutím ve smyslu § 67 odst.1 správního řádu. Tím je potvrzeno zvláštní postavení předsedy v přestupkovém řízení a také zajištěno operativní řešení některých méně závažných otázek v řízení. Předseda například nezávisle na ostatních členech vydá usnesení o předvedení osoby v případě, že se bez náležité omluvy nedostavila před správní orgán. Postavení předsedy je určeno již při jmenování v případě, že starosta sestavuje komisi ve složení jednoho odborníka a dvou laiků. V této situaci nebude prostor pro volbu předsedy, neboť přestupkový zákon jasně předsednictví adresuje odborně vzdělané osobě. Usnesení se na předsednictví by teoreticky přicházela v úvahu v okamžiku, kdy by všichni členové splňovali podmínky odbornosti a starosta přímo neobsadil funkci předsedy. Pak by bylo pak možné se dohodnout na předsednictví usnesením kolegiálního orgánu.

Objektivnost rozhodování je v přestupkovém řízení jednoznačně žádoucí. Zabezpečena je mimo jiné skutečností, že právní předpisy umožňují zkoumat podjatost úředních osob. Lze-li tedy u osoby podílející se na výkonu veřejné správy důvodně pochybovat o její nepodjatosti je třeba přijmout opatření směřující k tomu, aby nedocházelo k ovlivňování výsledku řízení. Podjatým je člen komise, který má určitý poměr k věci, účastníkům nebo jejich zástupcům a tento poměr odůvodňuje předpoklad, že člen komise má zájem na výsledku řízení a proto nebude objektivní. Postačují zde tedy pochybnosti, není nutné, aby účastník podjatost prokazoval. Podjatost může spočívat mimo jiné v blízkém příbuzenském vztahu, přátelském či naopak nepřátelském vztahu, ve vztahu majetkovém, pracovně právním a podobně. Takto pojatá podjatost se neuplatní vůči osobám, které vykonávají při projednávání jen technické úkony, naopak obdobně se aplikuje na znalce a tlumočníka.

V případě monokratického orgánu rozhoduje o námitce podjatosti usnesením služebně nadřízená osoba nebo ten, kdo má obdobné postavení. Představený poté určí jinou úřední osobu, která se bude nadále případem zabývat, nesmí však být k osobě vyloučené ve vztahu podřízenosti a dále to nesmí být osoba, která se účastnila řízení na jiném stupni. Pokud takto nemůže určit žádnou osobu, předá spis nadřízenému správnímu orgánu a ten určí jiný věcně

příslušný podřízený správní orgán k projednání a rozhodnutí věci. Poněkud odchylná úprava je ve správním řádu zakotvena v případě jednání před kolegiálním orgánem. Ten sám jako celek rozhodne o podjatosti svého člena, přičemž o této skutečnosti nehlasuje člen, jehož se námitka podjatosti týká. Takto formulované ustanovení lze tedy použít v případě, že byla vnesena námitka podjatosti podle § 14 odst. 2 správního řádu. Námitku je vždy třeba vznést bezodkladně poté, co se účastník o možné podjatosti dozvěděl. Tento okamžik je stanoven subjektivně, námitku lze podat kdykoliv během řízení. Námitky uplatněné až po delší době, kdy se účastník dozvěděl o podjatosti, nebudou brány v potaz. Má se tak zabránit zbytečným a účelovým obstrukcím, kterými by se pokusil účastník zvrátit řízení ve svůj prospěch jinak, než řádnými zákonnými prostředky. Není-li z důvodu vyloučení všech členů kolegiální orgán způsobilý jednat, nadřízený správní orgán pověří projednáním věci jiný správní orgán, jehož správní obvod sousedí se správním obvodem nezpůsobilého orgánu. (§ 134/4, § 131/4 věta poslední). Speciální úprava pro kolegiální orgán v případě, že podjatost nebyla namítnuta, ale cítí ji sama úřední osoba, neexistuje. Lze tedy přijmout řešení, že tato úřední osoba je povinna sdělit své pochybnosti předsedovi kolegiálního orgánu a ostatním členům a ti obdobně za neúčasti domněle podjaté osoby hlasují o jejím vyloučení.

Speciální úpravu podjatosti lze vysledovat v případě, kdy přestupky projednávají obce. V případě komise pro projednávání přestupků jako zvláštního orgánu obce a stejně tak v případě jiných orgánů obce příslušných k projednávání přestupků, je třeba vzít v úvahu úpravu obsaženou v zákoně o obcích. Tato do určité míře koliduje s řešením podjatosti v správním řádu, především v případě kolegiálního orgánu. V případě zaměstnanců obce, kteří se podílejí na projednávání přestupků v rámci obecního úřadu se skutečnosti nasvědčující podjatosti oznamují buď vedoucímu odboru, starostovi nebo tajemníkovi. Vždy tedy osobě, která má jisté nadřazené postavení, stejně jako je tomu v úpravě ve správním řádu. V případě komise rady obce nebo komise pro projednávání přestupků není rozhodování o podjatosti a vyloučení člena komise svěřeno samotné komisi, ale situaci řeší přímo starosta. Ten také v případě vyloučení činí veškerá nutná opatření, aby mohla komise dále fungovat. Starosta takto postupuje jak v případě námítky podjatosti ze strany účastníků tak i v případě, že sám člen orgánu se cítí být podjatý. Opět zde platí (v souladu se správním řádem), že námitku podjatosti je třeba učinit bezodkladně poté, co se účastník o důvodu vyloučení dozvěděl nebo je třeba upozornit na možnou podjatost bezodkladně poté, co se sama úřední osoba o ní dozvěděla. V případě vyloučení člena komise nebo člena zvláštního orgánu obce je starosta povinen zajistit pokud možno kontinuální výkon přestupkové agendy a to tak, že určí

jinou úřední osobu, která splňuje nutné předpoklady. Takto předepsaný postup má tedy přednost před úpravou ve správním řádu a až v okamžiku, kdy není v moci starosta udržet orgán v usnášeníschopném stavu, řeší se situace dle správního řádu a nadřízený správní orgán pověří projednáním věci jiný věcně příslušný správní orgán, jehož správní obvod sousedí se správním obvodem správního orgánu, který není schopný věc z důvodu vyloučení úředních osob projednat. Nelze přitom trvat na stanovisku, že věc odňatá například komisi pro projednávání přestupků, musí být vždy delegována zase jen na komisi pro projednávání přestupku. Správní řád totiž hovoří zásadně jen o stejné věcné příslušnosti, nikoliv i funkční příslušnosti.²¹

Komise pro projednávání přestupků se usnází většinou hlasů. Tak zákon o přestupcích jednoznačně určuje, že přítomni při řízení musí být vždy tři členové komise a k přijetí závěru jsou vždy nutné alespoň dva hlasy. Hlas předsedy má stejnou hodnotu jako hlasy zbývajících členů. Jako nadbytečná se pro účely přestupkového řízení jeví úpravu ve správním řádu, která řeší usnášeníschopnost nadpoloviční většinou všech členů a podmiňuje přijetí závěru nadpoloviční většinou přítomných. Komise se na rozhodnutí usnází, přičemž návrh na konkrétní usnesení může podat každý ze členů komise. Zpravidla., podávají –li návrhy všichni členové, je opět vhodné zachovat pravidlo, že jako poslední podává návrh předseda. Schvalování usnesení probíhá prostřednictvím hlasování, při kterém mohou být přítomni pouze členové orgánu, popřípadě osoba sepisující protokol. Hlasování může být jak veřejné, tak i tajné, vždy záleží na pravidlech jednacího řádu nebo na rozhodnutí komise. Hlasování řídí předseda komise pro projednávání přestupků, který sám hlasuje až na závěr a to především z toho důvodu, aby svým názorem neovlivnil ostatní, především laické členy komise. Členové komise hlasují jednak o vině a jednak o sankci, která bude osobě uznané vinou za spáchání přestupku uložena. Je možné uvažovat také o hlasování v otázce částečného nebo úplného upuštění od povinnosti hradit náklady řízení a o otázce náhrady škody. O hlasování se sepíše protokol, který je součástí spisu a který podepisují hlasující osoby, popřípadě i osoba provádějící sepsání protokolu. Náležitosti protokolu o hlasování i průběhu hlasování by měl upravit jednací řád komise. Protokol se následně se vloží do obálky, která se zalepí a opatří úředním razítkem a podpisem předsedy komise. Takto zajištěný protokol se vloží do spisu. Podle správního řádu je vyloučeno nahlížet do protokolu o hlasování. Nahlížet

²¹Vedral Jiří., Přestupkové řízení a nový správní řád. Správní právo. 3. doplněné vyd. Praha : Linde, 2006 259 s.

do něj smí pouze odvolací orgán, přičemž o každém nahlédnutí je třeba vždy sepsat záznam a takto shlednutý protokol je nutné opět zapečetit.

Z ustanovení správního řádu vyplývá, že každý kolegiální orgán by měl jednat podle **jednacího řádu**. Buď jej schválí sám kolegiální orgán a stanoví si v něm podrobnosti svého jednání a hlasování nebo jej schválí osoba nebo orgán zřizující kolegiální orgán. Tedy například starosta v případě komise pro projednávání přestupků nebo rada obce v případě komise rady obce. Takto vydaný interní normativní akt musí být v souladu s právním předpisem, na jehož základě byl vydán a je nutné jej zveřejnit. Nemůže stanovit práva a povinnosti odlišně, než uvádí zákonná úprava přestupkového řízení. Za současné právní úpravy není jednoznačné, zda správní orgán má povinnost přijmout jednací řád, respektive zda je neexistence jednacího řádu kolegiálního orgánu zásadní vadou, která by zpochybňovala platnost rozhodnutí tohoto správního orgánu. Zatímco existence jednacího řádu je odůvodňována zněním ustanovení § 134 odst. 5 správního řádu, proti jeho povinné existenci stojí absence speciální úpravy v rámci zákona o obcích a v zákoně o přestupcích, současně i dostatečný procesní základ pro jednání obsažený v § 134 správního řádu.²² V praxi můžeme nalézt případy, kdy projednávání přestupků probíhá bez existence jednacího řádu.

Komise k projednávání města Orlová má čtyři zaměstnance, kteří projednávají přestupky z nichž jsou tři předsedy Komise k projednávání přestupků.

Nejvíce frekventované přestupky, které Komise k projednávání řeší jsou přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku.

4.1. Přestupky proti veřejnému pořádku

Veřejný pořádek v obecném smyslu představuje souhrn pravidel chování na veřejnosti. Tento souhrn tvoří jednak pravidla obsažená v právních normách, jednak pravidla chování, které nejsou vyjádřena, ale jejich zachování je podle obecného názoru a přesvědčení nezbytnou podmínkou klidného a spořádaného soužití ve veřejném zájmu.²³

²² Ondruš, Radek, Správní řád, zákon s důvodovou zprávou a poznámkami. Praha: Linde Praha, a.s, 2005, s. 384 ISBN 80-7201-523-0

²³ Horzinková Eva., Čechmánek Bedřich., Přestupky a správní trestání Eurounion Praha .3 vyd. 2008 ISBN 978-80-7317-069-1

Přestupky proti veřejnému pořádku jsou vymezeny v ustanoveních § 46, § 47, § 48 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích v platném znění.

Přestupkem proti pořádku v územní samosprávě dle ust. § 46 odst. 2) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů je porušení povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí, krajů a vydaných na úseku samostatné působnosti.

Dle taxativního vymezení přestupku proti veřejnému pořádku se dopustí ten kdo: „*neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, poruší noční klid, vzbudí veřejné pohoršení, znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství, úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení, poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání veřejných tělovýchovných, sportovních nebo kulturních podniků anebo v místech určených k rekreaci nebo turistice, poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpady nebo odpady mimo vyhrazená místa*“.

4.2 Přestupky proti občanskému soužití

Občanské soužití lze obecně vymezit jako souhrn pravidel chování, jejichž zachování nad rámec právních norem je podle obecného názoru a přesvědčení nutnou podmínkou klidného a spořádaného soužití v daném místě a čase.

Přestupky proti občanskému soužití jsou vymezeny v ust. § 49 z.č. 200/1990 Sb. ustanovení chrání jen určité společenské zájmy jako je čest, důstojnost občana, jeho zdraví a pokojný život. Určuje pravidla chování jejichž porušení směřuje proti těmto zájmům.

Přestupku proti občanskému soužití se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch, jinému z nedbalosti ublíží na zdraví, úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním, omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ,

pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

4.3 Přestupky proti majetku

Přestupky proti majetku jsou vymezeny v ust. § 50 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích v platném znění. Tímto ustanovením je chráněn každý majetek před jeho úmyslným poškozováním, zničením, krádeží.

Dle taxativního vymezení se tohoto přestupku dopustí ten kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí, úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si присvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby, úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno

Pro vymezení pojmu krádež, zpronevěra a podvod se analogicky užívá ust. § 247, § 248, § 250 trestního zákona. přestupku se dopustí ten, kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní (krádež), si присvojí cizí věc, která mu byla svěřena (zpronevěra), ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu (podvod), věc z cizího majetku zničí nebo poškodí a některým z těchto jednání úmyslně způsobí škodu na cizím majetku.²⁵

Neméně důležitá je pro posouzení, zda došlo k přestupku proti majetku výše způsobené škody, která není s účinností od 1.1.2002 formálním znakem přestupku. Výše způsobené škody však nadále zůstává základním kritériem pro rozlišení přestupku od korespondujících trestných činů.

²⁵ Červený Zdeněk, Šlauf Václav, Přestupkové právo 15. aktual. vyd. Linde Praha

V ustanovení přestupku proti majetku je také vymezena skutková podstata podílnictví. Toto jednání spočívá v ukrytí nebo převedení věci, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo toho, co za takovou věc bylo opatřeno. Postihnout lze pouze úmyslné jednání.

5 ANALÝZA VYBRANÝCH DRUHŮ PŘESTUPKŮ

Následující část bakalářské práce se zabývá analýzou „Ročních výkazů“ projednaných přestupků. Uvedené roční výkazy zpracovává obec s rozšířenou působností za vlastní správní obvod a uplynulý kalendářní rok ke statistickým účelům Ministerstva vnitra ČR.

Porovnáváním a analýzou údajů z ročních výkazů bude předmětem zkoumání dynamika nápadů přestupků v obci s rozšířenou působností Orlová se zaměřením na přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku za posledních pět let, jedná se o časové údobí od roku 2004 až do roku 2008.

Analýza vychází ze zjevné kriminality v oblasti přestupků, která byla správním orgánem Města Orlová projednána, nikoliv oznámena. V údajích, které jsou zpracovány nejsou zahrnuty všechny přestupky, které byly správnímu orgánu oznámeny, nejsou uváděny přestupky, které byly postoupeny nebo odloženy, protože ne u každého oznámení byla naplněna skutková podstata přestupku tak, jak to stanoví zákon.

5.1 Celková kriminalita v oblasti přestupků

Sleduje celkový počet došlých přestupků v daném roce. Jedná se o počet všech oznámených přestupků správnímu orgánu bez ohledu na to zda budou řešeny (v blokovém řízení, příkazním řízení, ve správním řízení) nebo zda některé z nich budou postoupeny či odloženy.

Tabulka č. 5.1: Celková kriminalita v oblasti přestupků ve městě Orlová v letech 2004 - 2008

Celková kriminalita v oblasti přestupků podle sídelních částí Města Orlová					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	570	582	620	691	645
Poruba	335	361	352	410	446
Město	250	257	211	410	440
Lazy	135	176	179	415	410
Celkem	1 290	1 376	1 362	1 926	1 941

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Tab. 5. 1 mapuje celkový počet všech přestupků došlých správnímu orgánu obce s rozšířenou působností Města Orlová za posledních pět let.

Z celkového registrovaného počtu oznámených přestupků správnímu orgánu vyplývá, že přestupkovost má kolísavý charakter a nelze pozorovat výrazný pokles, či nárůst přestupkovosti v jednotlivých sídelních částech Města Orlová. Pro přesnější zhodnocení nápadu přestupků by patrně muselo být sledované období delší než uvedených pět let.

5.2 Kriminalita v oblasti přestupků proti veřejnému pořádku

Přestupky proti pořádku jsou vymezeny v ust. § 46, § 47, § 48 zákona č.200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Bližší popis skutkových podstat byl uveden v předchozí kapitole této práce.

Počty uvedené v tab. 5.2 a 5.3 vyjadřují projednané přestupky, nikoli však celkový počet oznámených přestupků správnímu orgánu.

Tab.č. 5. 2 Celkový nápad veřejný pořádek
(mladiství)

Veřejný pořádek (mladistvé osoby)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	68	3	9	25	20
Poruba	2	34	1	17	5
Město	6	1	8	7	7
Lazy	3	8	4	3	0
Celkem	79	46	22	50	32

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Tab. č. 5. 3 Celkový nápad veřejný pořádek
(zletilí)

Veřejný pořádek (zletilé osoby)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	271	385	520	431	445
Poruba	153	242	246	210	226
Město	158	257	177	115	140
Lazy	72	76	39	19	10
Celkem	664	960	982	775	821

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Pro hlubší rozbor přestupků byla sestaveny tab.5. 2 v níž je uveden počet projednaných přestupků za jednotlivé sídelní části a roky, kterých se dopustili pachatelé mladší 18 let. Naproti tomu tab. 5. 3 mapuje počet projednaných přestupků ze jednotlivé sídelní části a roky již se dopustili pachatelé starší 18 let.

Tab. č. 5.4: Celkový nápad veřejný pořádek (mladiství a zletilí)

Celkový nápad veřejný pořádek (mladiství i zletilí)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	339	388	529	456	357
Poruba	155	276	247	227	231
Město	164	258	185	122	147
Lazy	175	84	43	22	10
Celkem	833	1006	1004	1287	745

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Ze statistických údajů můžeme vyčíst, že počet přestupků proti veřejnému pořádku od roku 2004 až do roku 2008 vykazuje kolísavý vývoj a to ve všech sledovaných sídelních částech. Za povšimnutí stojí rok 2007, který představoval nárůst přestupků oproti sledovaným letům nárůst přestupků části Orlová. při sledování přestupků v oblasti veřejného pořádku bylo potěšitelné, že celkově dochází k poklesu podílu páchaní přestupků mladistvými, avšak celkově dochází k nárůstu.

5.3 Kriminalita v oblasti přestupků proti občanskému soužití

Přestupky proti občanskému soužití jsou vymezeny v ust. § 49 zákona č.200/1990 Sb.,o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Bližší popis skutkových podstat byl uveden v předchozí kapitole této práce.

Počty uvedené v tabulkách vyjadřují projednané přestupky, nikoli však celkový počet oznámených přestupků správnímu orgánu.

Tabulka č.5. 5 Celkový nápad občanské soužití
(mladiství)

Občanské soužití (mladistvé osoby)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	3	1	6	31	102
Poruba	10	11	6	13	5
Město	9	53	13	7	11
Lazy	33	19	13	15	2
Celkem	55	84	38	66	120

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Tabulka č. 5.6 Celkový nápad občanské soužití
zletilí)

Občanské soužití (zletilé osoby)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	116	69	77	101	68
Poruba	108	126	129	106	153
Město	145	270	159	115	248
Lazy	20	15	158	159	158
Celkem	389	480	523	481	627

Zdroj : Interní statistický výkazy MěÚ Orlová

Pro hlubší rozbor přestupků byla sestavena tabulka č. 5 v níž je uveden počet projednaných přestupků za jednotlivé územní obvody a roky, kterých se dopustili pachatelé mladší 18 let. Tabulka č. 6 mapuje počet projednaných přestupků ze jednotlivé územní obvody a roky již se dopustili pachatelé starší 18 let.

Tabulka č. 5.7. Celkový nápad občanské soužití (mladiství a zletilí)

Celkový nápad občanské soužití (mladiství i zletilí)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	119	70	83	134	170
Poruba	118	137	135	119	158
Město	151	323	172	122	160
Lazy	53	34	171	174	160
Celkem	441	564	561	549	648

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Celkový počet přestupků proti občanskému soužití je zachycen v tabulce č. 7, ve které se projevují projednané přestupky za sledované období v jednotlivých územích zletilých a nezletilých osob.

Ze statistických údajů lze vyčíst, že i počet přestupků proti občanskému soužití od roku 2004 do roku 2008 různě kolísá. Při srovnání roku 2004 a roku 2008 lze konstatovat, že části Lutyně, Poruba, Lazy, a Město vykazují přibližně stejný počet spáchaných přestupků ve sledovaném období.

Co se týče podílu mladistvých osob na páchaní tohoto druhu přestupku viz. tabulka č. 5, lze konstatovat, že oproti ostatním rokům vykazuje rok 2008 značný nárůst v páchaní přestupků proti občanskému soužití mladistvými osobám

5.4 Kriminalita v oblasti přestupků proti majetku

Přestupky proti majetku jsou vymezeny v ust. § 50 zákona č.200/1990 Sb.,o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Bližší popis skutkových podstat byl popsán v předchozí kapitole této práce.

Počty uvedené v tabulkách vyjadřují projednané přestupky, nikoli však celkový počet oznámených přestupků správnímu orgánu.

Tabulka č.5 8 Celkový nápad majetek (mladiství)

Majetek (mladistvé osoby)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	9	11	21	12	48
Poruba	10	11	15	13	5
Město	9	5	2	7	11
Lazy	2	0	4	2	6
Celkem	31	26	42	34	70

Zdroj : Interní statistické výkazy MěÚ Orlová

Tabulka č. 5. 9 Celkový nápad majetek

Majetek (zletilé osoby)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	42	21	74	43	12
Poruba	68	71	52	30	85
Město	12	35	39	15	21
Lazy	2	15	2	5	7
Celkem	126	122	167	93	125

Pro hlubší rozbor přestupků byla sestavena tabulka č. 5. 8, v níž je uveden počet projednaných přestupků za jednotlivé územní obvody a roky,kterých se dopustili pachatelé mladší 18 let. Tabulka č. mapuje počet projednaných přestupků ze jednotlivé územní obvody a roky již se dopustili pachatelé starší 18 let.

Tabulka č. 5.10 – Celkový nápad majetek (mladiství a zletilí)

Celkový nápad majetek (mladiství i zletilí)					
	2004	2005	2006	2007	2008
Lutyně	51	33	95	55	20
Poruba	78	82	77	43	90
Město	23	40	41	22	33
Lazy	4	15	6	7	13
Celkem	156	170	219	127	156

Zdroj : Interní statistický výkaz MěÚ Orlová

Pro zjištění celkového stavu přestupků byla sestavena tabulka č. 9, ve které jsou zahrnuty údaje z tabulek č. 7 a 8.

Ze statistických údajů lze vyčíst, že počet přestupků proti majetku od roku 2000 do roku 2008 různě kolísal ve všech sledovaných územích. Lze konstatovat, že každý územní obvod si udržuje přibližně stejný počet přestupků ve svém území.

Za povšimnutí stojí rok 2006, ve kterém došlo k nárůstu přestupků oproti sledovaným rokem. Kolísání přestupků však není nijak výrazné, dá se říci, že páchaní přestupků je vcelku vyrovnané. Musíme konstatovat, že mladiství pachatelé se nemalou měrou podílejí na páchaní přestupků proti majetku. Dále lze konstatovat, že mladiství pachatelé se největší měrou podíleli na páchaní přestupků v roce 2006.

5.5 Zhodnocení

Cílem výzkumné části bakalářské práce bylo porovnáním a analýzou údajů „Roční výkazů o projednávaných přestupcích“ charakter nápadů přestupků v jednotlivých územních obvodech Města Orlová se zaměřením na přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití, majetku za časové období od r. 2004 do roku 2008.

Na základě výsledků autor dospěl k níže uvedeným závěrům:

Ze statistických údajů bylo potvrzeno, že u přestupků, které páchaly mladistvé osoby došlo v případech přestupků proti občanskému soužití a majetku k nárůstu. Výjimku tvoří přestupky proti veřejnému pořádku, kde došlo ke snížení počtu pachatelů.

Ze statistických údajů bylo potvrzeno, že u přestupků, které spáchaly zletilé osoby došlo v případech přestupků proti veřejnému pořádku a občanskému soužití k nárůstu. V oblasti přestupků proti majetku můžeme konstatovat, že se jedná o setrvalý stav, kdy nelze konstatovat výrazný nárůst či pokles.

6 Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na problematiku přestupků potažmo jejich řešení řešením v podmínkách městského úřadu s rozšířenou působností města Orlová.

Hlavním cílem bakalářské práce byla charakteristika přestupků řešených v podmínkách Městského úřadu Orlová za období let 2004-2008. Následným cílem práce byla analýza vybraných přestupků ve správním obvodu Městského úřadu Orlová.

Stanovené cíle byly naplňovány v průběhu jednotlivých kapitol bakalářské práce. Druhá kapitola práce se zabývala teoretickými otázkami, kdy byly zejména definovány pojmy veřejná správa, správní právo a vymezeny prameny správního práva a zásady správního řízení.

Systém veřejné správy v ČR se člení na státní správu a samosprávu, přičemž projednávání přestupků na úrovni obcí je považováno za výkon nepřímé (přenesené) působnosti státní správy, kterým byl orgán územního celku ze zákona zmocněn.

Třetí část práce věnuje pozornost charakteristice města Orlová. Město Orlová má celkem 33 161 obyvatel (k 31. 12. 2007) a územně je členěno na čtyři sídelní části: Horní Lutyně, Orlová, Lazy u Orlové a Poruba u Orlové. Nej hustěji zalidněnou částí města Orlová je část Lutyně, kde se soustřeďuje hustá sídlištní zástavba.

Projednávání přestupků zajišťuje orgán města Orlová, kterým je Městský úřad Orlová konkrétně pak odbor Vnitřních věcí a rovněž odbor Dopravy. Bakalářská práce se soustřeďuje na vybrané přestupky řešené odborem Vnitřních věcí, přičemž čtvrtá kapitola vymezuje vybrané druhy přestupků, které se staly v páté části předmětem analýzy. Jedná se o tyto druhy přestupků – proti občanskému soužití, proti veřejnému pořádku a proti majetku.

Pátá kapitola bakalářské práce se soustřeďuje na analýzu uvedených vybraných přestupků, které jsou sledovány ze dvou hledisek. Prvním hlediskem je území, tedy sídelní části města Orlová a druhé hledisko je věk pachatelů, kdy přestupky jsou sledovány podle toho zda je jejich pachatelem zletilá či nezletilá osoba.

Analýzou statistických výkazu za období 2004 – 2008 bylo zjištěno, že u přestupků, které spáchaly mladistvé osoby k nárůstu a to v oblasti přestupků proti občanskému soužití a majetku. Výjimku tvoří přestupky proti veřejnému pořádku, kde došlo naopak ke snížení počtu mladistvých pachatelů. U přestupků, které páchaly zletilé osoby došlo k nárůstu přestupků proti veřejnému pořádku. V oblasti páchání přestupků proti občanskému soužití se jedná o setrvalý stav, kde nelze konstatovat nárůst či pokles. V oblasti přestupků proti majetku jednalo se v období od roku 2004 do roku 2006 o nárůst přestupků, v roce 2007 došlo sice k poklesu o 112 přestupků, avšak rok 2008 již opět vykazoval růstovou tendenci páchání přestupků. Během výzkumu bylo zjištěno, že u zkoumaných přestupků dochází buď k nárůstu, nebo stagnaci páchání přestupků. Celkově lze konstatovat, že počet páchaných vybraných přestupků ve správním obvodu Městského úřadu Orlová vykazuje rostoucí trend.

Z výše uvedeného a na základě vlastních zkušeností autor dochází k názoru, že pro snížení přestupků, které jsou ve společnosti páchány, je nutno především zlepšit prevenci a kontrolu. Tato kontrola musí být důsledně vykonávána jednak na úrovni státní, ale i na úrovni samosprávy. Znamená je nutné posílit postavení státní a městské policie, ale i důvěru občanů v ně. Především je nutno budovat prestiž a samotnou roli správních orgánů, které mají nemalou odpovědnost při řešení přestupků, jsou příslušné a povinny všechny oznámení o přestupku důsledně zkoumat a vyhodnotit zda se v daném případě jedná o přestupek, pokud ano, v zákonem stanovené lhůtě zahájit správní řízení, ve kterém důkazní břemeno leží na správním orgánu.

Autor dále doporučuje zavést na ústřední úrovni státní správy centrální registr přestupců, který lze využít k tomu, aby správní orgán při svém rozhodování mohl zjistit zda přestupce již nespáchal přestupek v jiném územním obvodu.

Závěrem bakalářské práce je nutno dodat, že projednávání přestupků orgány obecních úřadů s rozšířenou působností není jednoduchou a zanedbatelnou problematikou. V této oblasti tak jako při páchání trestných činů působí mnoho faktorů, které se podílejí na vzniku přestupků, nelze stanovit jednoznačný návod jak tuto kriminalitu v oblasti přestupků odstranit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) Červený Z., Šlauf V., Přestupkové právo 15 aktualizované vydání Praha 2008, 343 s.,
- 2) Horzinková E., Čechmánek B., Přestupky a správní trestání Eurounion Praha, 2008 424 s, ISBN 978-80-7317-069-1.
- 3) Hendrych D., Správní věda – Teorie veřejné správy 2. doplněné a rozšířené vydání Praha ASPI a.s. 2007 212 s ISBN 978-80-7357-248-8.
- 4) Ondruš R. : Správní právo Masarykova univerzita Brno r. 2005 , 234 s., ISBN 80-210-3857-8
- 5) Peková, J., Pilný J., Jetmar M., veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3 aktualizované rozšíření vydání, Praha ASPI, a.s. 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5
- 6) Pomahač R., Vidláková O, Veřejná správa Praha C.H. Beck, 2002 245 s, 2002, ISBN 80-7179-748-0
- 7) Průcha P., Základy správního práva a veřejné správy, Obecná část, 2 vydání, Brno – Masarykova univerzita ISBN 2008, 259 S., ISBN 80-210-0866-5.
- 8) Průcha P., Skulová S., Základy správního práva a veřejné správy Brno Masarykova univerzita 1993, 324 s, 1993 ISBN 80-210-080-20
- 9) Skulová S., Průcha P., Havlan P., Správní právo procesní 1 vydání Praha Eurelex Bohemia 2005 295 s., str. 3 ISBN 80-8681-09-0
- 10) Vedral Jiří., Přestupkové řízení a nový správní řád. Správní právo, 2006, č. 3, s. 147

Jiné zdroje literatury

- 1) Interní materiály a statistické výkazy Městského úřadu Orlová
- 2) Internetové stránky Městského úřadu Orlová dostupné na <http://www.mesto-orlova.cz> ze dne 10.03.2009
- 3) zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- 4) zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- 5) zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územněsprávních celků
- 6) zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 7) zákon č. 365/2000 Sb., o územních informačních systémech

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČNR	Česká národní rada
MSK	Moravskoslezský kraj
KÚ	Krajský úřad
KÚ MK	Krajský úřad Moravskoslezského kraje
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MěÚ	Městský úřad
OÚ	Obecní úřad
Sb.	Sbírka zákonů
ha	hektar

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. dubna 2009

Marián Polka

U Kapličky 969 , 735 14 Orlová Lutyně

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1	Statistické hlášení pro ČSÚ r. 2004
Příloha č.2	Statistické hlášení pro ČSÚ r. 2005
Příloha č.3	Statistické hlášení pro ČSÚ r. 2006
Příloha č.4	Statistické hlášení pro ČSÚ r. 2007
Příloha č.5	Statistické hlášení pro ČSÚ r. 2008
Příloha č.5	Organizační struktura MěÚ Orlová r.2009